

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ: ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ» (2ος Κύκλος Σπουδών)		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΥ415	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Α΄ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		6 ώρες διδασκαλίας ανά δεκαπενθήμερο	7,5
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης, γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Γενικού Υποβάθρου, Επιστημονικής περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Κανένα		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://www.sed.uth.gr/index.php/gr/studies-postgraduate/msc-special-education/2014-03-18-07-13-25		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i> <i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i> - Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης - Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β - Περληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων
Στόχος του συγκεκριμένου μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τήτριες με την αναπηρία και την προσβασιμότητα καθώς και την εξέλιξή της εκπαίδευσης στο χώρο της αναπηρίας. Επιπρόσθετος στόχος είναι επίσης η κατανόηση του συνολικού εύρους της εκπαίδευσης, η οποία περιλαμβάνει την έγκαιρη παρέμβαση την τυπική και μη τυπική εκπαίδευση, στο πλαίσιο των οποίων συζητούνται ζητήματα προσβασιμότητας και ένταξης. Στο τέλος του μαθήματος αναμένεται πως οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να γνωρίζουν θέματα που σχετίζονται με:

- α) την έννοια της αναπηρίας, της προσβασιμότητας και τις διαφορετικές προσεγγίσεις απέναντι στην αναπηρία
- β) τον ρόλο της εκπαίδευσης σε όλες της τις μορφές (έγκαιρη παρέμβαση, τυπική και μη τυπική εκπαίδευση)
- β) την οργάνωση, λειτουργία και εξέλιξη της ειδικής αγωγή και εκπαίδευσης ατόμων με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στον ελλαδικό και διεθνή χώρο,

Πιο συγκεκριμένα αναμένεται:

Σε επίπεδο γνώσεων:

- Να κατανοήσουν τις έννοια της αναπηρίας, της προσβασιμότητας και της ένταξης
- να διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ των διαφορετικών μοντέλων προσέγγισης της αναπηρίας και των επιπτώσεων τους στην εκπαιδευτική πρακτική.
- να εξοικειωθούν με την οργάνωση και τη λειτουργία διαφορετικών μορφών εκπαίδευσης και του ρόλου τους για τα άτομα με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
- *Σε επίπεδο ικανοτήτων:*
- να προωθούν εκπαιδευτικές πρακτικές που ενισχύουν την πρόσβαση και την ένταξη ατόμων με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
- να αξιοποιούν τις υπάρχουσες δομές τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης για την υποστήριξη και εκπαίδευση ατόμων με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Σε επίπεδο στάσεων:

- να αναπτύξουν ενταξιακές στάσεις και αντιλήψεις για ζητήματα που αφορούν την εκπαίδευση και την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
- να αναπτύξουν κριτική σκέψη και στάση απέναντι στις κυρίαρχες αντιλήψεις και πρακτικές τόσο στο χώρο της εκπαίδευσης των ατόμων με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
Λήψη αποφάσεων
Αυτόνομη εργασία
Ομαδική εργασία
Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
.....
Άλλες...
.....

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

- Αυτόνομη και ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Έγκαιρη εκπαιδευτική παρέμβαση: Οφέλη και προοπτικές για το παιδί, την οικογένεια και την κοινωνία
- Εξελικτική πορεία της εκπαίδευσης μαθητών με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, διαχωρισμός, ενσωμάτωση και ένταξη
- Εννοιολογικές προσεγγίσεις της αναπηρίας και επιπτώσεις στην εκπαιδευτική πρακτική
- Εκπαίδευση και αναπηρία σε διεθνές πλαίσιο: πολιτικές, πρακτικές και αντιφάσεις
- Προσβασιμότητα, ένταξη και μη τυπική εκπαίδευση: Μελέτες περίπτωσης
- Η φοίτηση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: Εμπόδια και διαχείριση

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο. Οι ενότητες διεξάγονται με διαλέξεις και ομάδες εργασίας. Σε κάποιες ενότητες παρέχεται από πριν στους/στις φοιτητές/ήτριες εξειδικευμένο υλικό (άρθρα, video) με στόχο την ενεργή συμμετοχή τους στην ανάλυση των κεντρικών ζητημάτων του μαθήματος.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Χρήση Ηλεκτρονικού Υπολογιστή στη διδασκαλία με προβολή διαφανειών, βίντεο κλπ. Χρήση Τ.Π.Ε. στην επικοινωνία με τους φοιτητές	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i> <i>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</i>	Δραστηριότητα Διαλέξεις Άσκηση πεδίου Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας Σύνολο Μαθήματος	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου 36 40 134 210
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i> <i>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία</i>	Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών θα γίνει με εξετάσεις στο τέλος του μαθήματος. Η εξεταστέα ύλη του μαθήματος θα γνωστοποιηθεί στην αρχή	

Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες	του εξαμήνου και θα περιλαμβάνει άρθρα-κεφάλαια (ελληνικά και ξένα) τα οποία θα αναρτηθούν στο e-class.
Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Τα κριτήρια αξιολόγησης είναι ρητά προσδιορισμένα από την αρχή του εξαμήνου και γνωστοποιούνται στους /στις φοιτητές/ήτριες τόσο στην εναρκτήρια συνάντηση, όσο και μέσω του περιγράμματος του μαθήματος το οποίο αναρτάται στο e-class, στην ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ. και επιπλέον αποστέλλεται στην προσωπική ηλεκτρονική διεύθυνση (e-mail) κάθε φοιτητή/τριας.

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1^η ενότητα

Papazafiri, M. (2025). Investing in the Future: A Discussion on the Economic and Broader Social Impact of Early Intervention Programs. *Education Sciences*, 15, 1040. <https://doi.org/10.3390/educsci15081040>

McCarthy, E., & Guerin, S. (2022). Family-centred care in early intervention: A systematic review of the processes and outcomes of family-centred care and impacting factors. *Child: care, health and development*, 48, 1-32. [10.1111/cch.12901](https://doi.org/10.1111/cch.12901)

Παπαζαφείρη, Μ. & Αργυρόπουλος, Β. (2021). Έγκαιρη παρέμβαση. Στο Μ. Παπαζαφείρη & Β. Αργυρόπουλος, Παιδιά με αναπηρία όρασης και πολλαπλές αναπηρίες ή τυφλοκώφωση. Η πολυπρισματική θεώρηση της αφής (σσ. 167-178). Πεδίο.

2^η ενότητα

Βλάχου, Α. (2024) *Εισαγωγικό σημείωμα: Ζητήματα ενταξιακής εκπαίδευσης στο Linda Graham (επιμ.) Ενταξιακή εκπαίδευση για τον 21ο αιώνα: θεωρία, πολιτική και πρακτική*. Εκδόσεις Πεδίο.

Linda J. Graham, Marijne Medhurst, Haley Tancredi, Ilektra Spandagou, Elizabeth Walton (2024) *Θεμελιώδεις έννοιες της ενταξιακής εκπαίδευσης στο Linda Graham (επιμ.) Ενταξιακή εκπαίδευση για τον 21ο αιώνα: θεωρία, πολιτική και πρακτική*. Αθηνά. Εκδόσεις Πεδίο.

Rober Webster & Peter Blatchford (2024) *Επανεξέταση της αξιοποίησης των εκπαιδευτικών παράλληλης στήριξης στο Linda Graham (επιμ.) Ενταξιακή εκπαίδευση για τον 21ο αιώνα: θεωρία, πολιτική και πρακτική*. Εκδόσεις Πεδίο.

3^η ενότητα

Καραγιάννη, Γ., & Κουτσοκλένης, Α. (2023). *Εννοιολογήσεις και μοντέλα για την αναπηρία στο Σπουδές για την Αναπηρία και Παιδαγωγική της Ένταξης* (σσ. 25-46) Copyright © 2023, Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0) <http://dx.doi.org/10.57713/kallipos-226>

Βλάχου Α., Διδασκάλου Ε, Παπανάνου Ι. (2012) *Εννοιολογικές προσεγγίσεις της αναπηρίας και οι επιπτώσεις τους στην εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία στο Αθηνά Ζώνιου-Σιδέρη Ευδοξία Ντεροπούλου-Ντέρου Αναστασία Βλάχου-Μπαλαφούτη (Επιμ.) Αναπηρία και εκπαιδευτική Πολιτική: Κριτική προσέγγιση της ειδικής και ενταξιακής εκπαίδευσης* (σσ.65-92) Αθηνά. Εκδόσεις Πεδίο

Καραγιάννη, Γ., & Κουτσοκλένης, Α. (2023). *Εξιδανίκευση της κανονικότητας και μισαναπηρισμός στο Σπουδές για την Αναπηρία και Παιδαγωγική της Ένταξης* (σσ. 73-95)

4^η ενότητα

Armstrong, D., Armstrong, A. C., & Spandagou, I. (2011). Inclusion: By choice or by chance? *International Journal of Inclusive Education*, 15, 29–39. https://www.researchgate.net/publication/265051354_Inclusion_By_choice_or_by_chance

Slee, R. (2013). Meeting some challenges of inclusive education in an age of exclusion. *Asian Journal of Inclusive Education*, 1, 3–17. https://ajiebd.net/wp-content/uploads/2016/08/roger_slee.pdf

Sider, S., Ainscow, M., Carrington, S., Shields, C., Mavropoulou, S., Nepal, S., & Daw, K. (2024). Inclusive education in England, Australia, the United States, and Canada: Quo vadis? *Exceptionality Education International*, 34(1), 55–72. <https://ojs.lib.uwo.ca/index.php/eei/article/download/16915/13832/48270>

Hernández-Saca, D. I., Voulgarides, C. K., & Etscheidt, S. L. (2023). A critical systematic literature review of global inclusive education using an affective, intersectional, discursive, emotive and material lens. *Education Sciences*, 13, 1212. <https://www.mdpi.com/2227-7102/13/12/1212>

5^η ενότητα

Hyde, M., Nikolarizi, M., Powell, S. & Stinson, M. (2016). Critical factors towards the inclusion of deaf and hard of hearing students in higher education. In M. Marschark, V.Lampropoulou & E.Skordilis (Eds.), *Diversity in deaf education* (pp.441-471). New York, NY: Oxford University Press.

Kauffman, J. et al. (2023)., Trends and Issues Involving Disabilities in Higher Education. *Trends Higher Education*, 2, 1-15. <https://doi.org/10.3390/higheredu2010001>

Nikolarazi, M., Kofidou, C. & Hyde, M. (2019). The role of self-advocacy in academic access for students who are deaf or hard of hearing in higher education. In S.Halder & V.Argyropoulos (Eds.), *Inclusion, Equity and access for individuals with disabilities* (pp.383-408). Palgrave Macmillan

6^η ενότητα

Νικολαραϊζή, Μ. (2025). Βασικές αρχές και πρακτικές για την πρόσβαση και τη συμπερίληψη κωφών ή βαρήκων ατόμων σε μουσειο-εκπαιδευτικά προγράμματα. Στο Β.Αργυρόπουλος, Ν.Παπαδημητρίου, Μ.Πλατή & Ε.Μάρκου (Επ.) *Μουσεία και Αισθήσεις: Σχεδιάζοντας και δρώντας με συμπεριληπτικές μεταβλητές και συντεταγμένες*. Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας. https://press.uth.gr/wp-content/uploads/2025/04/Mouseia_Aisthiseis_book.pdf

